

Konference IASCE aneb Když se smysl a téma potkají s formou

Jezdit na konference, prezentovat zde své téma, čekat na otázky z pléna a odpovídat – to je samozřejmá součást profese učitele či badatele na poli edukačním. Nijak samozřejmé však není, že lidé ze zmíněného pole projeví zřetelné dovednosti vtáhnout ostatní účastníky do svého tématu, zaujmout je výzkumnými otázkami, které si kladou, přibrat je jako partnery k hledání odpovědí tam, kde jsou problémy otevřené. Jedete-li na některou z konferencí IASCE, jste předem upozorněni, že přesně toto se od vás očekává. Kdybyste cítili v tomto ohledu nejistotu, byla by vám nabídnuta mnohostranná pomoc zkušenějších. Je to tím, že konference IASCE jsou nejen tematicky o kooperaci, ale kooperace je tu základní formou práce a učení jednoho od druhého.

IASCE (*International Association for the Study of Cooperation in Education*) je mezinárodní organizace pro ty, kteří zkoumají a praktikují kooperativní učení. Jednou za dva roky pořádá konferenci – v minulých letech to bylo ve Velké Británii a Austrálii, letos přišlo na řadu Dánsko, Odense, rodiště Hanse Christiana Andersena (1.–3. říjen 2015). Účastnili se akademici, výzkumníci, učitelé, vzdělavatelé a vychovatelé různých stupňů a typů škol, organizací formálního, informálního a neformálního vzdělávání, pracovníci ze sféry školské politiky, manažeři a také mnoho těch, které prostě téma zajímá. Přijelo jich ke třem stovkám skutečně z celého světa (jen ze zemí bývalé socialistické soustavy velmi málo). Nabízelo se šest obecnějších zaměření: kooperace ve třídách a učitelské vzdělávání, sociální inkluze, kooperativní vedení organizací a rozvoj školy, kreativita – inovace – řešení problémů, informační a komunikační gramotnost, odpovědné občanství.

Základním cílem, který byl připomínán jak před konferencí, tak v jejím průběhu, bylo vytvářet atmosféru sdílení vědění, povzbuzovat dialog o užití kooperativních přístupů v učení, rozvíjet tyto přístupy. Klíčovou cestou k tomu byly obvyklé formy organizace konferencí – plenární přednášky, prezentace výzkumů, workshopy. Méně obvyklá (alespoň pokud srovnáváme s našimi vědeckými konferencemi) byla podoba těchto forem. Být na úvodních přednáškách znamenalo to, že „guru“ této oblasti (např. David Johnson, Roger Johnson, Lynda Baloché) pokud ne v prvních minutách, tak hned vzápětí vyzval/a účastníky, aby mysleli, sdíleli s někým, kdo seděl vedle (ve dvojicích, trojicích, čtveřicích), udělali společné shrnutí ku příkladu k těmto otázkám:

Čeho by se mělo ve vzdělávání dostat všem dětem bez výjimky? Která teze z těchto tří pro vás platí v tomto okamžiku? Která platí pro kurikulum, které znáte? Tyto interaktivní vstupy provázely klíčové momenty přednášek včetně závěru. Jaký by byl váš vlastní závěr k tomuto tématu? Jaké nové téma se otevírá? Atp. A bylo skutečně o čem přemýšlet a mluvit, co srovnávat s účastníky z celého světa: v přednáškách, byť orientovaných k ústřednímu tématu kooperace a učení, se pracovalo s filozofickým a ideologickým kontextem, s novými poznatky sociologickými, neuropsychologickými, psychologickými, pedagogickými.

Obdobnou podobu měly kratší prezentace výzkumů kooperativního učení v různých podmínkách (transfer škola – pracovní místa, komparace individuálního a kooperativního učení na univerzitách, sociálně vyloučení a učení se kooperativně, ICT a kooperace, atp.). Workshopy měly buď čistě praktickou povahu (několik z nich bylo zaměřeno na to, jak napomáhat větší účinnosti vědeckých prezentací a vysokoškolských přednášek prostřednictvím kooperativních struktur), nebo byly kombinací praktických a výzkumných přístupů. Pro představu: ve svém workshopu představily L. Stevahn a M. McGuire dva návazné kooperativní přístupy pro dospívající. Jednak šlo o práci s příběhem založeným na vlastní zkušenosti z problematického prostředí na téma sociální spravedlivosti (s ústřední metodou rolové hry), jednak o vlastní výzkum této skupiny dospívajících v komunitě na stejné téma. (Navíc byl jejich výzkum srovnáván s výzkumem na stejné téma u postgraduálních studentů univerzity). A protože šlo o workshop, vstupovali jsme do rolí a spolupomáhali s tříděním výzkumných otázek atp.

O konferencích (a také někdy o výuce) se s nadsázkou říká, že nejužitečnější jsou přestávky: můžete věci přátelsky prodiskutovat v užším kroužku, neváhat s kritickými názory, neděsit se nevybroušených formulací. Konference, jakou popisuji, má tyto „přestávky“, ony účinné situace, integrované přímo v hlavním programu. Tak jsme se rovnou při vlastní prezentaci (H. Kasíková, E. Vincejová: *Kooperativní strategie jako propojující element pregraduální učitelské přípravy a vzdělávání v praxi*) díky nim dozvěděly, že kooperativní učení není v mnoha zemích zdaleka „mainstreamem“, jak to hlásaly teze jedné z plenárních přednášek, také byly celou přítomnou skupinou reflektovány některé způsoby, kterými vyučujeme studenty učitelství i učitele.

Rada: „Dejte při prezentaci více času lidem, méně statistickým výpočtům!“ kterou bylo pozvání na konferenci IASCE doprovázeno, zdaleka neznamenala,

že stranou zůstaly metodologické přístupy a výsledky výzkumů. Jen se část z nich přesunula na materiály, které byly rozdávány přímo účastníkům, nebo na webové stránky konference (www.iasce.net). I v tomto požadavku organizátoři konference vysílali informaci, že přesvědčivě stojí za pojetím učení, které prezentovalo zaměření konference.

Hana Kasíková
Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,
Katedra pedagogiky

Spilková, V. (Ed.). (2015). *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*. Praha: Retida.

Publikace je výstupem projektu, jehož cílem bylo navrhnout model klinické školy a pilotně ověřit její vybrané znaky, zejména klinické pojetí pedagogických praxí. První kapitola zasazuje ústřední téma do širších kontextů a vyjasňuje klíčové koncepty – reflektivní model učitelského vzdělávání, realistický přístup k přípravě učitelů, klinicky založená příprava učitelů, klinická praxe, klinické zkušenosti. Dále jsou představeny vybrané zahraniční modely jako inspirace pro český kontext. Druhá kapitola je věnována tvorbě a ověřování nových forem klinické praxe a s ní provázaných kurzů. Ve třetí kapitole jsou prezentovány další zajímavé inovativní aktivity, které charakterizují klinickou školu jako vyšší úroveň spolupráce fakultní a vysoké školy při přípravě budoucích učitelů.

Vošáhlíková, P. (2016). *Rákoska v dílně lidskosti: česká škola v 19. století očima účastníků*. Praha: Academia.

Vyhlášení všeobecné školní povinnosti v českých zemích v roce 1774 v rámci habsburské monarchie bylo prvním krokem na cestě školy k všeobecně respektované instituci. O charakteru a poslání školy rozhodoval stát i církev. Během 19. století nastolily české národně emancipační snahy témata jako otázka vyučovacího jazyka a interpretace národních dějin, literatury, umění, vědy, hospodářské prosperity apod. V oblasti socializace dětí a mládeže integrační roli škola plnila, její návštěva se stala v průběhu 19. a 20. století pro většinu obyvatel samozřejmostí. Postupně se objevilo mnoho pokusů zdokonalovat ji. Vždy však platilo, že škola působila současně jako nástroj, zrcadlo i součást proměnlivého životního stylu a že toto různorodé poslání plní i nadále.